Cyngor Sir Gâr Carmarthenshire County Council

Adran Addysg a Phlant

Polisi Gofal Personol
(Newid Cewyn a Mynd i’r Toiled)

Dyddiad cymeradwyo (gan y corff llawn)	11.11.24
Dyddiad adolygu	Hydref 2025

Cadeirydd Llywodraethwyr	
Pennaeth	

CYNNWYS

1. Cyflwyniad Tud 3

2. Datblygiad arferol plant o ran mynd i'r toiled yn annibynnol Tud 3

3. Canllawiau ar weithio gyda rhieni/gofalwyr er mwyn sicrhau'r gallu i ddefnyddio'r toiled yn annibynnol Tud 4

4. Canllawiau ar leihau hyd yr eithaf y risg i blant/pobl ifanc: Tud 5
   a. Canllawiau
   b. Swydd-ddisgrifiadau a Phrosesau Adnoddau Dynol

5. Lleihau'r tebygolrwydd o faeddu Tud 6
   a. Mynediad digonol at doiledau glân
   b. Preifatrwydd

6. Gofal a chymorth i oedolion sy'n ymwneud â gofal personol Tud 7

ATODIAD 1 Cofnod Gofal Personol Tud 8

ATODIAD 2 Gweithdrefnau Mynd i'r Toiled Tud 9

ATODIAD 3 Rhestr Wirio Sgiliau Mynd i'r Toiled Tud 10

1. Cyflwyniad

Yn ôl Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd (DGSA) 2001, mae'n ofynnol i ddarparwyr addysg ail-archwilio eu holl bolisïau, ystyried eu harferion cyfredol, a diwygio eu trefniadau os oes angen. Mae'n glir felly na cheir gwahaniaethu yn erbyn unrhyw un a chanddo gyflwr a enwir sy'n effeithio ar agweddau ar ei ddatblygiad.

Mae'n debygol y bydd gwrthod derbyn unrhyw blentyn/unigolyn ifanc oherwydd anymataliaeth neu oedi yn ei ddatblygiad personol yn cael ei ystyried yn weithred sy'n gwahaniaethu yn erbyn yr unigolyn hwnnw, ac felly'n anghyfreithlon o dan y DGSA.

Mae gan ddarparwyr addysg ymrwymiad i ddiwallu anghenion plant/pobl ifanc a chanddynt anymataliaeth ac sydd wedi profi oedi yn eu datblygiad personol, yn yr un modd ag y byddent yn diwallu anghenion unigol rhai sydd wedi profi oedi yn eu datblygiad ieithyddol, neu unrhyw fath arall o oedi yn eu datblygiad. Gallai'r anghenion hyn barhau dros gyfnod o amser lle bo cyflyrau meddygol neu oedi sylweddol mewn datblygiad ac/neu anghenion emosiynol yn effeithio ar anymataliaeth.

Ar ôl derbyn plentyn/unigolyn ifanc, mae angen i'r lleoliad sicrhau y gofelir am yr unigolyn hwnnw'n dda , gan gynnwys newid cewynnau, dillad a dillad isaf pan fo angen. Mae'n debygol y bydd gofyn i rieni/gofalwyr ddod i newid y plentyn/yr unigolyn ifanc yn gwbl groes i'r DGSA. Ar ben hynny, mae gadael plentyn/unigolyn ifanc mewn cewyn/dillad budr am unrhyw hyd o amser, nes i'r rhiant/gofalwr ddychwelyd, yn ffurf ar gamdriniaeth.

Ni ddylai'r broses arferol o newid cewyn/dillad isaf godi unrhyw bryderon o ran diogelu. Ni cheir unrhyw reoliadau sy'n nodi bod yn rhaid i aelod o staff fod ar gael i oruchwylio'r broses newid cewyn/dillad isaf er mwyn sicrhau na cheir camdriniaeth.

Ni ddylai’r broses o newid cewyn plentyn godi consyrn amddiffyn plant. Nid oes rheoliadau yn nodi bod yn rhaid cael yr ail berson yn bresennol i oruchwylio’r proses. Mae pob aelod o staff yn yr ysgol wedi cael gwiriad DBS.

Os gwyddys bod risg y bydd plentyn/unigolyn ifanc yn gwneud honiadau ffug, ni ddylai ymarferydd unigol ddarparu unrhyw ofal personol, na newid y plentyn/unigolyn hwnnw. Ni ddylai myfyriwr ar leoliad newid cewyn/dillad isaf, nac ymwneud â gofal personol.

Anogir staff i fod yn wyliadwrus rhag unrhyw arwyddion neu symptomau yn gysylltiedig ag arferion amhriodol, yn yr un modd ag y byddent ar gyfer yr holl weithgarwch a gyflawnir ar y safle.

Cynghorir staff i gymryd camau i leihau'r risgiau'n gysylltiedig â newid cewynnau a mynd i'r toiled ac i leihau'r tebygolrwydd o faeddu ar yr un pryd. Mae angen cynlluniau gofal unigol ar gyfer y disgyblion/bobl ifanc hynny y mae'n rhaid eu newid yn rheolaidd am eu bod wedi baeddu - gweler adran 3.

2. Datblygiad arferol plant ifanc o ran mynd i'r toiled yn annibynnol

Ymataliaeth yw'r gallu i reoli'n ymwybodol y broses ryddhau wrin neu ysgarthu. Mae angen i blant fod yn barod yn gorfforol ac yn emosiynol er mwyn gallu rheoli eu pledren a'u coluddion. Yn union fel y bydd plant yn dysgu mewn gwahanol ffyrdd ac ar gyflymder amrywiol, byddant hefyd yn datblygu ymataliaeth mewn oedrannau amrywiol.

Bydd y rhan fwyaf o blant yn cael rheolaeth dros eu coluddion yn ystod y dydd ac yn y nos, a hefyd yn gallu aros yn sych ynn ystod y nos, erbyn iddynt droi'n 3-4 oed. Mae'r mwyafrif o blant yn sych yn ystod y dydd erbyn iddynt droi'n 5 oed, gydag ambell ddamwain o bosib. Gallai gymryd yn hirach i blant/pobl ifanc ag anghenion ychwanegol arfer ymataliaeth, ac efallai y bydd angen cymorth arbennig arnynt i'w helpu i fynd i'r toiled.

Mae un o bob deuddeg o blant a phobl ifanc yn y DU yn profi problemau'n gysylltiedig â gwlychu, rhwymedd neu faeddu yn ystod y dydd. Mae'n debygol y bydd gan y rhan fwyaf o staff addysgol, ar ryw

bryd neu'i gilydd blentyn/unigolyn ifanc yn eu dosbarth a chanddo broblem gwlychu neu faeddu (ERIC - Education and Resources for Improving Childhood Continence). Dylai'r athro dosbarth nodi'r plant/bobl ifanc hyn a hysbysu'r Cydgysylltydd Anghenion Dysgu Ychwanegol. Dylai'r athro dosbarth hefyd nodi unrhyw blentyn/unigolyn ifanc sy'n cael damweiniau, ond sydd fel arfer yn sych . Bydd hyn yn galluogi oedolion i ganfod unrhyw batrymau sydd wedi'u sefydlu, y dylid eu trafod â'r Cydgysylltydd Anghenion Dysgu Ychwanegol.

3. **Canllawiau ar weithio gyda rhieni/gofalwyr er mwyn sicrhau'r gallu i fynd i'r toiled yn annibynnol**

Mae rhieni/gofalwyr yn fwy tebygol o fod yn agored ynghylch eu pryderon am ddysg a datblygiad eu plentyn/unigolyn ifanc, ac o ofyn am gymorth os ydynt yn hyderus na fydd eu plentyn/unigolyn ifanc yn cael ei feirniadu am unrhyw oedi wrth ddysgu. Er mwyn osgoi camddealltwriaeth a helpu rhieni/gofalwyr i deimlo'n hyderus, maen bwysig bod yn glir ynghylch hyn. Gellid creu Cynllun Gofal sy'n pennu cyfrifoldebau a disgwyliadau'r lleoliad/ysgol yn ogystal â'r rhieni/gofalwyr. Drwy'r Cynllun Gofal, dylai'r staff weithio gyda'r rhieni/gofalwyr i dynnu eu sylw at faterion baeddu neu ofal personol. Ar ôl hynny, dylai'r Cydgysylltydd Anghenion Dysgu Ychwanegol greu Cynllun Gofal ddrafft i'r rhieni/gofalwyr gytuno arno a'i lofnodi.

Er enghraifft, gallai'r rhieni/gofalwyr:

- Gytuno i sicrhau bod y plentyn/unigolyn ifanc yn cael ei newid ar yr amser hwyraf posibl cyn dod ag ef i'r lleoliad;
- Darparu cewynnau a dillad sbâr i'r lleoliad;
- Deall a chytuno ar y gweithdrefnau a ddilynir wrth newid eu plentyn/unigolyn ifanc yn y lleoliad - gan gynnwys defnyddio unrhyw lanweithydd neu daenu unrhyw hufen;
- Cytunwch i hysbysu'r lleoliad os bydd gan y plentyn/unigolyn ifanc unrhyw farciau/lid ar y croen;
- Cytuno i bolisi 'newid cyn lleied â phosib', hynny yw, ni fyddai'r lleoliad yn newid y plentyn/unigolyn ifanc yn amlach na phe bai gartref;
- Cytuno i adolygu'r trefniadau os bydd angen- dylid gwneud hynny bob tymor yn unig, ac efallai na fydd ond yn golygu bod y Cydgysylltydd Anghenion Dysgu Ychwanegol yn ffonio'r rhieni/gofalwyr i ofyn a oes angen cynnwys unrhyw newidiadau yn y Cynllun Gofal. Cedwir *Cynlluniau Gofal yn ddiogel ar sharepoint yr ysgol o dan ffeiliau personol y disgyblion.*

Gallai staff y lleoliad/yr ysgol:

- Cytuno i newid y plentyn/unigolyn ifanc os yw wedi baeddu, neu os yw'r unigolyn yn anghyffyrddus o wlyb;
- Cytuno pa mor aml y bydd y plentyn/unigolyn ifanc yn cael ei newid;
- Cytuno i fonitro faint o weithiau y bydd plentyn/unigolyn ifanc yn cael ei newid er mwyn canfod a yw'n gwneud unrhyw gynnydd;
- Cytuno i nodi os yw'r plentyn/unigolyn ifanc yn drallodus, ac os gwelir unrhyw farciau neu lid ar y croen, ac adrodd am hynny wrth y Swyddog Diogelu;
- Cytuno i adolygu'r trefniadau bob tymor neu fel bo'r angen;
- Gweithio gyda rhieni/gofalwyr ar raglen hyfforddiant toiled ar yr amser priodol - gweler y Rhestr Wirio ar gyfer Sgiliau Defnyddio'r Toiled Atodiad 3.

Gyda chytundeb y rhieni/gofalwyr, gallai fod yn ddefnyddiol rhannu'r wybodaeth â'r Ymwelydd Ysgol ac/neu'r Nyrs Ysgol er mwyn rhoi cefnogaeth yn y cartref yn ogystal ag yn y lleoliad/yr ysgol.

Bydd yr ysgol yn sicrhau bod adnoddau angenrheidiol ar gyfer newid plentyn ar gael yn yr ysgol:
Cyfrifoldeb:
Blynyddoedd cynnar – Cynorthwyydd meithrin

Blwyddyn 1 a 2- Cynorthwyydd Dosbarth
Blwyddyn 3 a 4- Cynorthwyydd Dosbarth
Blwyddyn 5 a 6- Cynorthwyydd Dosbarth

Iechyd a Diogelwch:
Staff i wisgo ffedog a menig tafladwy wrth newid plentyn.
Cewynnau/dillad isaf i gael eu gosod mewn cydau dwbl i'w dychwelyd adre neu eu taflu.
Ardal newid/toiled staff i'w glanhau ar ôl cael ei ddefnyddio.
Cyflenwad o ddŵr twym a sebon a phapur sychu dwylo ar gyfer golchi dwylo yn syth ar ôl newid y plentyn.

RHAGOFALON YCHWANEGOL COVID-19 (neu achosion tebyg):
Wrth newid plentyn sydd wedi trochi neu wlychu mae'n ddisgwyliedig i'r aelod o staff wisgo menig tafladwy, ffedog dafladwy, mwgwd sy'n gwrthsefyll hylif ac amddiffyniad llygaid. Er mwyn osgoi codi ofn ar y disgybl mae'n hanfodol bod yr aelod o staff sy'n delio gyda'r sefyllfa yn esbonio'n bwrpasol i'r disgybl y byddant yn gwisgo'r offer yma.

4. **Canllawiau ar leihau hyd yr eithaf y risg i blant/bobl ifanc:**

a. Canllawiau Ysgrifenedig

Mae gan yr ysgol ganllaw clir i'r staff ddilyn wrth newid/rhoi gofal personol i blentyn/unigolyn ifanc, er mwyn sicrhau y cedwir at y gweithdrefnau cywir, ac na fydd unigolion yn poeni am gael eu camgyhuddo o gamdriniaeth .

Dylai rhieni/gofalwyr fod yn ymwybodol o'r gweithdrefnau mae'r ysgol yn eu dilyn os bydd angen newid eu plentyn/unigolyn ifanc neu os bydd angen rhoi gofal personol iddo yn ystod yr amser y mae'n ei dreulio yn y lleoliad addysg . Dylid rhannu'r polisi hwn â'r rhieni os bydd eu plentyn/unigolyn ifanc yn baeddu, yn gorfod cael newid ei ddillad neu'n derbyn gofal o natur bersonol yn rheolaidd . Bydd y canllawiau penodol ar gyfer disgyblion/pobl ifanc unigol ar ffurf Cynllun Gofal.

Bydd y Cynllun Gofal yn nodi:

- Pwy fydd yn newid y plentyn/unigolyn ifanc;
- Lle bydd hynny'n digwydd;
- Pa adnoddau fydd yn cael eu defnyddio - pa lanweithyddion neu hufen fydd yn cael ei daenu a phwy fydd yn eu cyflenwi;
- Pa fesurau fydd yn cael eu gweithredu i atal haint, hy, defnyddio weips gwrthfacterol ar ddodrefn, ffedogau a menig;
- Beth fydd staff yn ei wneud os yw'r profiad yn achosi i'r plentyn/unigolyn ifanc gynhyrfu mwy na'r disgwyl neu os bydd aelod staff yn sylwi ar farciau neu anafiadau;
- Pa gofnodion fydd yn cael eu cadw os bydd plentyn/unigolyn ifanc yn cael ei newid, a pha aelod o staff fydd yn cofnodi'r wybodaeth honno- gweler Atodiad 1;
- Datganiad clir y bydd yr holl staff sy'n newid plant/pobl ifanc wedi derbyn gwiriad DBS uwch dilys, ac mai ond yr aelodau hyn o staff fydd yn newid plant/pobl ifanc neu'n rhoi gofal personol iddynt yn y lleoliad/ysgol. Disgwylir y bydd yr **HOLL STAFF** yn dal tystysgrif DBS uwch fel mater o drefn.

Er nad yw'n bosib rhoi cyfrif am yr holl amgylchiadau'n gysylltiedig â gofal personol yn y polisi hwn, mae angen ystyried amgylchiadau arbennig a allai godi os bydd plentyn/unigolyn ifanc â phroblemau ymataliaeth cymhleth yn cael ei dderbyn i'r lleoliad/ysgol . Mewn achos o'r fath, dylid dilyn y gweithdrefnau cyffredinol yn Atodiad 2 ar bob achlysur, ond efallai y bydd angen cynnwys y gweithiwr proffesiynol gofal iechyd priodol yn agos wrth flaengynllunio.

*Cyfrifoldeb y Cydgysylltydd ADY fydd cydgysylltu'r gwaith o ysgrifennu Cynlluniau Gofal i unigolion ond bydd angen i rieni/gofalwyr a'r **holl** staff sy'n ymwneud â'r disgyblion/bobl ifanc gyfrannu i'r cynlluniau a bod yn gwbl ymwybodol o'u cynnwys.*

Cyfleusterau/ardal gofal personol
Blynyddoedd Cynnar – Toiled Staff meithrin (toiled derbyn -sefyllfa swigen Covid)
Blwyddyn 1 a 2- Toiled Staff/disgyblion
Blwyddyn 3 a 4- Toiled Staff
Blwyddyn 5 a 6- Toiled Staff

b. Swydd-ddisgrifiadau a Phrosesau Adnoddau Dynol

Mae'n debygol mai cynorthwywyr addysgu neu staff cymorth eraill fydd yn darparu'r rhan fwyaf o ofal personol. Bydd athrawon hefyd yn cymryd eu tro i gyflawni'r dasg hon ond rydym yn cydnabod nad yw hyn yn digwydd yn aml. Mewn unrhyw swyddi newydd i gynorthwywyr addysgu ac aelodau eraill o staff cymorth dylid cynnwys darparu gofal personol i annog plant/pobl ifanc i fynd i'r toiled yn annibynnol a meithrin sgiliau hunanofal/gofal personol eraill fel un o'r tasgau yn y swydd-ddisgrifiad. Dylid diwygio swydd-ddisgrifiadau sy'n bodoli eisoes i adlewyrchu hyn lle bo angen.

Argymhellir bod swydd-ddisgrifiadau yn cynnwys datganiadau fel a ganlyn:

- Cynorthwyo disgyblion/pobl ifanc i wisgo/newid ar gyfer gweithgareddau/er hylendid personol, gan gynnwys newid;
- Gofal a llesiant disgyblion/pobl ifanc gan gynnwys mynd i'r toiled, newid a bwydo fel bo'r angen.

Rhoddir hyfforddiant i'r staff sy'n ymwneud â'r gweithgareddau hyn.

Commented [DVX21]: including changing.......what?

Cynghorir lleoliadau/ysgolion i edrych ar swydd-ddisgrifiadau safonol y sir ar gyfer cynorthwywyr addysgu/staff cymorth wrth lunio neu ddiwygio swydd-ddisgrifiadau. Dylid defnyddio'r rhain yn sail ar gyfer unrhyw swydd-ddisgrifiad a'u haddasu wedyn i gyd-fynd â'r swydd benodol. Mae copïau o'r swydd-ddisgrifiadau hyn a'r manylebau person cysylltiedig ar gael o'r Adran Adnoddau Dynol.

Dylai pob aelod o staff sy'n darparu gofal personol i blant/bobl ifanc fod wedi derbyn gwiriad DBS uwch dilys.

5. Lleihau'r tebygolrwydd o faeddu

Er gwaethaf y ffaith bod gan rai plant/pobl ifanc broblemau sylfaenol y mae angen mynd i'r afael â hwy gyda chefnogaeth gweithwyr proffesiynol meddygol, gall lleoliadau/ysgolion gymryd camau i leihau'r tebygolrwydd y bydd plant/pobl ifanc yn gwlychu ac yn baeddu eu hunain.

Efallai y bydd rhai plant/pobl ifanc yn ceisio lleihau'r hylif y maent yn ei yfed er mwyn lleihau'r angen i fynd i'r toiled oherwydd pryderon ynghylch diffyg preifatrwydd, amgylchedd annymunol y toiled neu'r ofn na fydd digon o amser i fynd i'r toiled. Ymdrinnir yn fanylach â'r materion hyn isod.

a.

b. Mynediad digonol at doiledau glân

Mae ar bob plentyn/unigolyn ifanc angen mynediad, drwy gydol y dydd, at doiledau glân, ond mae hi hefyd yn arfer da eu hatgoffa i fynd i'r toiled yn rhan o'r holl weithgareddau, ee amser egwyl ac amser cinio.

Fel ysgol rydym yn mabwysiadu ffordd gadarnhaol ac anogol o ymdrin â materion o'r fath er mwyn lleihau gorbryder a straen fydd yn eu tro yn amharu ar gynnydd y plentyn. Fodd bynnag, cydnabyddir y gall caniatáu i blant/pobl ifanc fynd i'r toiled ar unrhyw bryd darfu ar yr addysgu. Ar ben hynny, efallai y bydd rhai plant/pobl ifanc yn camddefnyddio polisi o'r fath. Ceir rhesymau da hefyd i annog yr holl blant/pobl ifanc i fynd i'r toiled cyn dechrau ymweliad. Mae'n fuddiol, fodd bynnag, i leoliadau/ysgolion ystyried sut i gadw trefn a disgyblaeth yn y maes hwn, gan ystyried yr effeithiau hirdymor posibl ar iechyd plant a phobl ifanc ar yr un pryd. Ni ddylid atal yr un plentyn/unigolyn ifanc rhag mynd i'r toiled.

Os nad yw'r toiledau yn lân, bydd llawer o blant/pobl ifanc yn amharod i fynd iddynt ac yn ceisio 'dal' tan iddynt gyrraedd adref er mwyn osgoi defnyddio cyfleusterau annymunol. Gall yr ymdrech hon i ddal achosi iddynt wlychu a baeddu yn ystod y dydd.

Ar wahân i waith adnewyddu rhannol neu lwyr, a allai fod yn ddatrysiad hirdymor, y ffordd orau o gael gwared ag arogleuon drwg yw sefydlu rhaglen lanhau reolaidd. Bydd toiledau' dirywio dros amser. Po waethaf yw eu cyflwr, y lleiaf gofalus fydd disgyblion wrth eu defnyddio, gan achosi iddynt ddirywio ymhellach. Mae angen cynnal a chadw toiledau'n dda, eu trwsio'n brydlon a'u glanhau'n ddigonol ac wedyn bydd angen annog disgyblion/pobl ifanc i gymryd cyfrifoldeb dros y toiledau, a pherchnogaeth arnynt, i'w cadw mewn cyflwr rhesymol.

DIM OND AR DEITHIAU Y DYLID HEBRWNG PLANT/POBL IFANC I'R TOILEDAU.

c. **Preifatrwydd**

Mae preifatrwydd yn fater sydd o bwys mawr i blant/pobl ifanc. Mae cael cloeon digonol sydd yn hawdd eu gweithio, na all disgyblion eu hagor o'r tu allan, yn hanfodol, yn ogystal â drysau/parwydydd digon isel/uchel fel na all plant/pobl ifanc edrych dros/o dan y drws.

6. **Gofal a chymorth i oedolion sy'n ymwneud â gofal personol**

Bydd staff cymorth a chynorthwywyr addysgu sy'n ymwneud yn rheolaidd â newid cewynnau neu roi cymorth hunan-ofal/hylendid i ddisgyblion yn mynd ar Gyrsiau Codi a Chario neu'n cael arweiniad gan eraill sydd wedi bod ar y cwrs nes iddynt gallu mynd ar gwrs eu hunain. Gwneir hyn er mwyn sicrhau eu bod yn dilyn gweithdrefnau diogel, a'r gweithdrefnau cywir gyda'r plentyn/unigolyn ifanc wrth ei newid, ac nad ydynt yn rhoi unrhyw straen gormodol ar eu corff eu hunain.

Dyddiad cymeradwyo (gan y corff llawn)	27.11.23
Dyddiad adolygu	Hydref 2024

ATODIAD 1 - dylid gosod copi yn ardaloedd – Gofal personol

Cofnod o Ofal Personol

Dyddiad	Amser	Llythrennau Blaen y Disgybl	Wedi baeddu / gwlychu	Llofnod Staff

ATODIAD 2 - dylid arddangos copi yn ardaoledd gofal personol

Gweithdrefnau ar gyfer Mynd i'r Toiled

Rhan hollbwysig o gefnogi gweithdrefnau ar gyfer mynd i'r toiled yw sicrhau preifatrwydd ac urddas pobl ifanc, a'u diogelwch .

- Ni fydd plant/pobl ifanc ond yn cael eu hebrwng i'r toiled, os oes angen, gan oedolyn sydd wedi derbyn gwiriad DBS uwch .
- Ni fydd oedolyn ond yn helpu plentyn/unigolyn ifanc pan fydd angen hynny, a phan fydd hynny'n briodol.
- Gall fod yn briodol i oedolyn aros yng nghyffiniau'r toiledau.
- Anogir plant/pobl ifanc i ddefnyddio papur toiled i'w sychu eu hunain.
- Anogir plant/pobl ifanc i dynnu dŵr y toiled eu hunain.
- Cyfarwyddir plant/pobl ifanc i olchi eu dwylo ac i ddefnyddio sebon mewn modd priodol.
- Os bydd plant/pobl ifanc wedi baeddu, bydd oedolyn sydd wedi derbyn gwiriad DBS uwch yn eu hebrwng i'r ardal newid benodol ac yn cael eu newid mewn modd priodol a diogel. Bydd oedolyn arall yn mynd yn gwmni i'r plentyn/unigolyn ifanc a'r oedolyn fydd yn newid y plentyn/unigolyn ifanc os yw'n briodol.
- Bydd yn rhaid i'r oedolyn wisgo ffedog a menig tafladwy.
- Bydd cewynnau'n cael eu rhoi yn y bin cewynnau a ddarperir, a bydd y bin yn cael ei wagio'n wythnosol gan y cwmni biniau cewyn.
- Rhoddir unrhyw ddillad gwlyb/wedi'u baeddu i'r rhieni/gofalwyr mewn bag plastig wedi'i glymu'n dynn.

Dylai'r oedolyn:

- Helpu'r plant/bobl ifanc i fynd ar y gwely newid a gofyn iddynt orwedd ar eu hochr gyda'u pengliniau wedi'u plygu tuag at eu bol. (Ar adegau, efallai y bydd angen i'r plentyn/unigolyn ifanc orwedd ar ei gefn, ond bydd yn rhaid i'r oedolyn ystyried a allai cawod fod yn opsiwn gwell).
- Sychu'r coesau, y cefn, a bochau'r pen ôl cyn dechrau glanhau'r rhannau mwy preifat o'r corff. Ni ddylai'r oedolyn sychu mewn modd mewnwthiol na dwfn ychwaith. Ar unrhyw bryd, ni ddylid sychu'r wain na'r anws i'r graddau lle bydd y plentyn/yr unigolyn ifanc yn teimlo'n agored i niwed, neu'n teimlo y cafwyd unrhyw darfu ar yr agorfeydd hyn.
- Os oes unrhyw amheuaeth, ffoniwch y rhiant neu gofynnwch am gyngor gan aelod uwch o staff.

ATODIAD 3 - i'w ddefnyddio fel y bo'n briodol

RHESTR WIRIO SGILIAU MYND I'R TOILED

Gall orffen tynnu ei ddillad isaf ar ei ben ei hun:	Cyflawnwyd
O groth y goes	
O'r pengliniau	
O'r cluniau	
O'i ganol	
Merched: Yn gallu codi sgert a thynnu'r holl ddillad angenrheidiol i lawr ar ei phen ei hun	
Bechgyn: Yn gallu tynnu'r holl ddillad angenrheidiol i lawr ar ei ben ei hun	
Bydd yn gosod caead/sedd y toiled mewn safle priodol	
Bydd yn eistedd ar y toiled ac yn pasio dŵr yn rheolaidd	
Bydd yn sefyll wrth yr wrinal/y toiled i basio dŵr	
Bydd yn eistedd ar y toiled i ysgarthu yn rheolaidd	
Bydd angen cymorth arno i ddod oddi ar y toiled	
Bydd yn gallu dod oddi ar y toiled heb gymorth	
Bydd yn estyn papur toiled mewn modd priodol	
Bydd yn ei sychu ei hun gyda'r papur toiled	
Bydd yn taflu'r papur yn y toiled	
Bydd yn tynnu dŵr y toiled	
Bydd yn gosod sedd/caead y toiled yn ôl yn eu lle mewn modd priodol	
Bydd yn gallu gorffen codi ei ddillad isaf ar ei ben ei hun:	
O'r cluniau	
O'r morddwydydd	
O'r pengliniau	
O groth y goes	
Bydd yn gallu gorffen codi ei drowsus ar ei ben ei hun:	
O'r cluniau	
O'r morddwydydd	
O'r pengliniau	
O groth y goes	
Gall ymdopi â botymau/sipiau ar ei ben ei hun	
Merched: Gall aildrefnu ei sgert mewn modd priodol	
Mae angen ysgogiad i olchi dwylo	
Mae angen cymorth i dorchi llewys	
Gall dorchi llewys ar ei ben ei hun	
Mae angen cymorth i weithio'r tapiau	
Bydd yn gweithio'r tapiau ar ei ben ei hun.	
Bydd yn dal dwylo o dan y dŵr am hyd priodol o amser.	
Bydd yn rhoi sebon ar ei ddwylo gyda chymorth	
Bydd yn rhoi sebon ar ei ddwylo ar ei ben ei hun	
Bydd yn golchi'r sebon i ffwrdd	
Mae angen cymorth arno i sychu dwylo ar dywel papur.	
Mae'n sychu dwylo ar ei ben ei hun ac mewn modd priodol	
Mae'n rhoi'r tywel papur yn y bin gydag ysgogiad	
Mae'n rhoi'r tywel papur yn y bin heb ysgogiad	
Bydd yn dilyn yr holl drefnau ar gyfer mynd i'r toiled yn rheolaidd o'i ysgogi a'i atgoffa	
Bydd yn cael damweiniau mynych	
Bydd yn cael damweiniau'n achlysurol	
Bydd yn dilyn yr holl drefnau ar gyfer mynd i'r toiled ar ei ben ei hun	
Bydd angen ei ysgogi i ddychwelyd i'r dosbarth	
Bydd yn dychwelyd i'r dosbarth ohono ei hun	

-

Sylwadau pellach ar Sgiliau Mynd i'r Toiled	Llofnod a'r dyddiad: